

Procedurebeskrivelse for whistleblowerordningen i Roskilde Kommune

Indledning

Whistleblowerordningen er et tilbud til nuværende og tidligere ansatte i Roskilde Kommune samt til kommende ansatte, der endnu ikke er tiltrådt stillingen. Ordningen omfatter endvidere frivillige, eksterne samarbejdspartnere og private leverandører. De overordnede rammer for ordningen er fastlagt af Kommunalbestyrelsen og giver mulighed for anonymt at videregive informationer om ulovligheder eller alvorlige uregelmæssigheder i forhold til kommunens administration eller borgerbetjening.

Roskilde Kommunes whistleblowerordning er oprettet i forbindelse med vedtagelsen af Vedtægt for Roskilde Kommunes Borgerrådgiver i byrådet den 25. februar 2021. Som led i forberedelsen af lov nr. 1436 af 29. juni 2021 om beskyttelse af whistlebloweres (whistleblowerlovens) ikrafttræden den 17. december 2021, har direktionen onsdag den 8. december 2021 godkendt at borgerrådgiveren bemyndiges til at fortsætte administrationen af kommunens whistleblowerordning med de tilpasninger whistleblowerloven måtte kræve. Administrationen forudsættes at ske inden for rammerne af whistleblowerloven og de i forvejen gældende vedtægter for Roskilde Kommunes borgerrådgiver.

Efter 6-12 måneder evalueres der på erfaringerne med whistleblowerloven med henblik på forberede en sag til politisk vedtagelse om den fremtidige administration af ordningen.

Whistleblowerordningen betjenes af en whistleblowerenhed. På nuværende tidspunkt består whistleblowerenheden af Roskilde Kommunes Borgerrådgiver samt en enkelt sekretariatsmedarbejder i Byrådsservice, der dog kun har adgang til whistleblowerportalen i tilfælde af, at borgerrådgiveren på grund af eksempelvis ophør i ansættelsen, sygdom eller død ikke kan tilgå whistleblowerportalen. Når Roskilde Kommunes Borgerrådgiver behandler og undersøger indberetninger, sker det dog ikke i vedkommendes egenskab af borgerrådgiver, men som en del af den af Roskilde Kommune udpegede whistleblowerenhed.

Hvis det undervejs viser sig, at whistleblowerordningen ikke inden for lovens rammer kan administreres hensigtsmæssigt – eksempelvis hvis indgivne indberetninger ikke kan undersøges på betryggende vis, er borgerrådgiveren forpligtet til at orientere kommunaldirektøren og lederen af HR og Byrådssekretariatet herom med henblik på at få ændret ordningen i form af en udvidelse af whistleblowerenheden.

Formål

Formålet med kommunens whistleblowerordning er, at:

- Give medarbejdere, samarbejdspartnere og leverandører adgang til at indberette overtrædelser af EU-retsakter, alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold i kommunens administration eller borgerbetjening
- Beskytte den der indgiver oplysninger til ordningen mod repressalier
- Medvirke til at forebygge, stoppe og afværge grove fejl og ulovligheder
- Sikre åbenhed og gennemsigtighed i forhold til eventuelle ulovligheder, alvorlige fejl og forsømmelser i Roskilde Kommune

Hvad kan whistleblowerordningen bruges til?

Whistleblowerordningen kan anvendes, hvis du ikke føler dig tryk ved at bruge de almindelige kanaler; dog kun hvis der er tale om ulovligheder eller alvorlige fejl og forsømmelser – eller hvis du f.eks. har henvendt dig til ledelsen om et alvorligt forhold, uden at der er taget hånd om det.

Whistleblowerordningen er et supplement til den direkte og daglige tillidsbaserede dialog og samarbejde mellem medarbejdere og ledelse om blandt andet fejl og dårlige forhold. En dialog, der også bliver taget i vores samarbejdsfora og i MED-systemet. Medarbejdere opfordres derfor til at benytte de gængse kanaler først.

Whistleblowerordningen er ikke en begrænsning af ytringsfriheden for de offentlige ansatte, som fortsat har mulighed for at ytre sig inden for de gældende regler.

Side3/10

Hvem kan indberette?

Enhver (nuværende, kommende eller tidligere) ansat i Roskilde Kommune, frivillige, eksterne samarbejdspartnere og private leverandører kan anonymt og ikke-anonymt indberette til whistleblowerordningen.

Ved samarbejdspartnere forstås f.eks. andre offentlige myndigheder, konsulenter eller andre, som udfører opgaver for/i samarbejde med Roskilde Kommune.

Hvilke oplysninger kan der indberettes om?

Whistleblowerordningen er forbeholdt oplysninger om eventuelle lovovertrædelser af EU-retten, øvrige alvorlige lovovertrædelser samt alvorlige fejl og forsømmelser, jf. whistleblowerloven.

Der kan ske indberetninger om følgende oplysninger:

- Indberetninger som efter loven vedrører overtrædelser af EU-retten, fx offentligt udbud, finansielle ydelser, miljøbeskyttelse, informationssystemers sikkerhed, konkurrence og statsstøtteregler.
- Indberetning som vedrører alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold, som fx oplysninger om strafbare forhold, overtrædelse af tavshedspligt, misbrug af økonomiske midler, tyveri, svig, underslæb, bedrageri og bestikkelse. Det vil som udgangspunkt være tale om alvorlige lovovertrædelser eller øvrige alvorlige forhold, hvis afdækning er i offentlighedens interesse.
- Indberetninger om grove eller gentagne overtrædelser af lovgivningen, som fx lov om magtanvendelse, forvaltningsloven, offentlighedsloven samt visse dele af sektorlovgivningen.
- Indberetninger om grove eller gentagne overtrædelser af forvaltningsretlige principper, herunder undersøgelsesprincippet, kravet om saglighed, magtfordrejningsgrundsætningen og proportionalitet samt ved bevidst vildledning af borgere og samarbejdspartnere.
- Indberetninger om grove eller gentagne overtrædelser af interne retningslinjer om fx tjenesterejser, gaver og regnskabsaflæggelse o.l.
- Indberetninger om grove personrelaterede konflikter på arbejdspladsen, f.eks. grov chikane, herunder af seksuel karakter.

Hvad falder udenfor ordningen?

Side4/10

Indberetninger om whistleblowerens eget ansættelsesforhold vil som udgangspunkt falde uden for ordningen, medmindre en sådan indberetning vedrører en alvorlig lovovertrædelse eller et i øvrigt alvorligt forhold, som fx grov chikane. Oplysninger om overtrædelser af interne retningslinjer af mindre alvorlig karakter om fx sygefravær, alkohol, påklædning, privat brug af kontorartikler m.v., og oplysninger om mindre grove personalerelaterede konflikter på arbejdspladsen, er som udgangspunkt ikke omfattet og skal ikke indberettes til whistleblowerordningen.

Whistleblowerordningen er et supplement til de eksisterende klagemuligheder, som fortsat kan og skal anvendes. Som medarbejder eller kollega har du mulighed for og forventes at gøre din nærmeste leder, chef eller direktør opmærksom på problemer. Du har også mulighed for at gå til HR, din tillidsrepræsentant eller arbejdsmiljørepræsentant.

Hvordan kan der indberettes?

Whistleblowerportal og anonymitet

Whistleblowerplatformen kan både bruges til anonyme og ikke-anonyme skriftlige indberetninger. Portalen er en webportal, som kun medarbejdere i whistleblowerenheden har adgang til. Portalen administreres af en ekstern og uafhængig leverandør, og ved brug af portalen vejledes du som bruger om, hvordan anonymiteten sikres, og hvordan det er muligt at kommunikere med whistleblowerenheden og fortsat være anonym. Portalen findes via link på Roskilde Kommunes intranet og på www.roskilde.dk.

Det er muligt at vedlægge materiale til indberetningen, f.eks. dokumenter eller optagelser. Whistlebloweren kan anmodes om yderligere dokumentation som grundlag for en vurdering af, om henvendelsen falder inden for rammerne af ordningen.

Whistleblowerportalen er også et sagsbehandlingssystem, hvor alle indberetninger oprettes, journaliseres og sagsbehandles i. Derudover har whistleblowerenheden mulighed for at benytte det ESDH-system, der til enhver tid benyttes af borgerrådgiwerfunktionen (pt. FICS på sigt forventeligt eDoc) til sagsbehandlingen af indberetninger til whistleblowerordningen. Både whistleblowerportalen og borgerrådgiwerens ESDH-system lever op til whistleblowerlovens krav om sikkerhed og opbevaring af oplysninger i overensstemmelse med de databeskyttelsesretlige regler.

Intern eller ekstern ordning

Side5/10

Alle opfordres til at benytte den interne whistleblowerordning, men ifølge dansk lovgivning skal man også kunne indberette til en ekstern whistleblowerordning. Det er Datatilsynet der bestyrer den eksterne whistleblowerordning. Datatilsynet er en uafhængig og selvstændig whistleblowerordning til modtagelse af både mundtlige og skriftlige indberetninger. Der er ingen samarbejde mellem Datatilsynets whistleblowerordning og Roskilde Kommunes ordning.

Hvem behandler indberetningerne?

Indberetningerne vil blive behandlet af en whistleblowerenhed, der på nuværende tidspunkt består af borgerrådgiveren samt en enkelt sekretariatsmedarbejder i Byrådsservice, der dog kun har adgang til whistleblowerportalen i tilfælde af, at borgerrådgiveren på grund af eksempelvis ophør i ansættelsen, sygdom eller død ikke kan tilgå whistleblowerportalen. Sidstnævnte sekretariatsmedarbejder deltager herudover ikke i behandlingen af de indkomne indberetninger.

Enheden er uafhængig af den administrative ledelse i behandlingen af de enkelte indberetninger. Borgerrådgiveren leder whistleblowerenheden som en upartisk person, og er ansvarlig for, at whistleblowerordningen lever op til lovens krav samt sikrer, at der bliver omhyggeligt fulgt op på indberetninger omfattet af ordningen. Borgerrådgiveren kan som beskrevet ovenfor ved behov indstille yderligere medarbejdere til whistleblowerenheden i samarbejde med direktionen.

Whistleblowerenheden har ikke kompetence til at beslutte konsekvenserne af de indberetninger, som falder inden for ordningen, herunder ansættelsesretlige eller kontraktretlige konsekvenser. Dette er et anliggende for den administrative og politiske ledelse.

Tavshedspligt

Oplysninger i indberetninger til whistleblowerordningen er underlagt en særlig tavshedspligt. Det er kun de udpegede medlemmer af whistleblowerenheden, der kan tilgå oplysninger fra indberetningerne.

Oplysninger om whistleblowerens identitet må kun videregives til personer uden for whistleblowerenheden med whistleblowerens udtrykkelige samtykke. Det samme gælder oplysninger, hvorfra man kan udlede whistleblowerens identitet.

Whistleblowerenheden kan dog uden samtykke videregive oplysninger om whistleblowerens identitet til politiet og andre tilsynsmyndigheder, hvor det er nødvendigt. I sådanne tilfælde bliver whistlebloweren informeret forinden, medmindre det bringer efterforskningen eller retssagen i fare.

Den særlige tavshedspligt gælder også for personer udenfor whistleblowerenheden, som i forbindelse med en lovlig videregivelse får kendskab til whistleblowerens identitet eller andre oplysninger, ud fra hvilke whistleblowerens identitet kan udledes. Whistleblowerenheden skal gøre modtageren af oplysningerne opmærksom på, at vedkommende er underlagt den særlige tavshedspligt.

Oplysninger indgivet til whistleblowerordningen er ikke underlagt regler om aktindsigt efter offentlighedsloven eller miljøoplysningsloven samt meroffentlighedsprincippet.

Hvordan behandles indberetningerne?

Procedure ved indberetning

Indberetninger indgives via kommunens whistleblowerportal, og der sendes herefter en kvittering til whistlebloweren.

Hvis indberetningen vedrører oplysninger, der falder uden for whistleblowerordningens formål og opgavebeskrivelse, vil borgerrådgiveren informere whistlebloweren om, at indberetningen ikke kan behandles af whistleblowerordningen. Borgerrådgiveren vejleder i stedet whistlebloweren om andre muligheder for at gå videre med sagen. Whistleblowerenheden er ikke forpligtet til at videresende sådanne henvendelser – hverken internt i kommunen eller til andre myndigheder.

Hvis en indberetning falder inden for whistleblowerordningen, vil borgerrådgiveren vejlede whistlebloweren om rettigheder og proceduren for sagens behandling. Whistlebloweren modtager en bekræftelse på modtagelsen af indberetningen indenfor syv dage. Dette gælder ikke ved anonyme henvendelser, hvor der ikke er valgt at oprette en postkasse på whistleblowerportalen, og hvor det i øvrigt ikke vil være muligt at sende en bekræftelse.

Procedure for undersøgelse

Hvis indberetningen ligger inden for whistleblowerordningens rammer, iværksætter whistleblowerenheden en undersøgelse med inddragelse af oplysninger internt i kommunen, samt i relevant omfang med inddragelse af eksterne myndigheder og offentlige tilsynsorganer. Formålet med

undersøgelsen er at få af- eller bekræftet de forhold, som er beskrevet i indberetningen. I nogle tilfælde vil en sag kunne blive afsluttet pga. utilstrækkelige oplysninger eller bevismateriale.

Sager kan enten helt eller delvist overdrages til undersøgelse i direktørområdet eller undersøges af whistleblowerenheden. Hvis omhyggelig opfølgning i sagen forudsætter kendskab til whistleblowerens identitet, og denne ikke giver samtykke til at identitetsoplysningerne må videregives udenfor whistleblowerenhed, vil opfølgningen på indberetningen skulle ske i whistleblowerenheden, hvis dette kan lade sig gøre. Men udgangspunktet er, at direktørområdet hjælper med at oplyse sagen.

Hvis et medlem af whistleblowerenheden er inhabil i behandlingen af en indberetning, udgår vedkommende af undersøgelsen. De samme hensyn vil tages i forhold til hvordan indberetningen bliver undersøgt i direktørområdet, sådan at de personer, der bliver involveret i undersøgelsen, ikke har en habilitetsproblematik.

Hvis sagen undersøges i direktørområdet, sker dette i overensstemmelse med proceduren nedenfor.

Borgerrådgiveren tager stilling til, hvorvidt indberetningerne er tilstrækkeligt omhyggeligt undersøgt af direktørområdet eller enheden og kan foranstalte, at der foretages yderligere undersøgelser af indberetningerne.

Sager til undersøgelse i direktørområdet

Sager til direktørområdet overgives via kommunaldirektøren til direktøren med en beskrivelse af det, der skal undersøges. Dette gøres uden videregivelse af whistleblowerens identitet medmindre der er samtykke til det.

Borgerrådgiveren kan fungere som sparringspartner for direktøren under gennemførelsen af undersøgelsen. Direktøren er ansvarlig for at sikre kendskab til den særlige tavshedspligt, som gælder for alle personer, der inddrages i whistleblowersager. Direktøren giver borgerrådgiveren en redegørelse for undersøgelsen og dens resultater. Borgerrådgiveren kan bede direktøren lave yderligere undersøgelse, hvis det vurderes nødvendigt.

Hvis det vurderes, at undersøgelsen er foretaget tilstrækkeligt grundigt og omhyggeligt, vil whistleblowerenheden afslutte sagen med en af- eller bekræftelse af indberetningen. Dette resultat vil blive overleveret til den administrative eller politiske ledelse, der herefter beslutter eventuelle ansættelsesretlige eller kontraktretlige konsekvenser.

Sager til undersøgelse i whistleblowerenheden

Side8/10

Undersøgelser, der foretages af whistleblowerenheden, gennemføres ved at whistleblowerenheden vurderer, hvorvidt undersøgelsen kan foretages med eller uden inddragelse af fagområdet. I det omfang, at der er muligt og hensigtsmæssigt, vil whistleblowerenheden stå for undersøgelsen alene.

Hvis der er behov for at inddrage en eller flere chefer eller evt. direktør i undersøgelsen, vil lederen af whistleblowerenheden inddrage disse i nødvendigt omfang.

Whistleblowerenheden arbejder ved at indhente oplysninger fra organisationen til at vurdere om oplysningerne i indberetningen kan be- eller afkræftes, og under beskyttelse af whistleblowerens identitet eller med samtykke fra vedkommende. Whistleblowerenheden er ansvarlig for at sikre kendskab til den særlige tavshedspligt, som gælder for alle personer, der inddrages i whistleblowersager.

Feedback

Whistlebloweren får hurtigst muligt og senest inden for tre måneder feedback fra whistleblowerenheden. Feedback inkluderer oplysninger om hvilke tiltag, der er iværksat eller påtænkes iværksat som opfølgning på indberetningen.

Hvis indberetningen er anonym, ikke indeholder tilstrækkeligt bevismateriale og der ikke er mulighed for kommunikation med whistlebloweren om yderligere oplysninger, henlægges sagen uden videre.

Rettigheder og beskyttelse af whistleblowere

Whistleblowere, der er omfattet af ordningen og i god tro indberetter oplysninger, må ikke udsættes for nogen form for repressalier eller trussel om eller forsøg på repressalier, som følge af, at de har indberettet.

Whistleblowerenheden har pligt til at handle ved oplysninger om repressalier mod den, der har indgivet oplysninger i god tro. Det betyder, at whistleblowerenheden snarest muligt orienterer den administrative eller politiske ledelse.

Whistleblowere kan i visse tilfælde offentliggøre oplysninger, og fortsat være beskyttet mod repressalier, hvis der først er foretaget indberetning til den interne enhed eller til den eksterne ordning uden, at den relevante enhed har truffet passende tiltag som reaktion på indberetningen inden for fristen nævnt ovenfor og i whistleblowerlovens § 12, stk. 2, nr. 3 § 20, stk. 2, nr. 3, eller hvis whistlebloweren har rimelig grund til at antage, at overtrædelsen kan udgøre en

overhængende eller åbenbar fare for offentlighedens interesser eller hvis whistlebloweren har rimelig grund til at antage, at der i tilfælde af indberetning til en ekstern whistleblowerordning er risiko for repressalier eller der på grund af sagens konkrete omstændigheder er ringe udsigt til, at overtrædelsen vil blive imødegået effektivt.

God tro

Whistlebloweren beskyttes kun, hvis vedkommende havde rimelig grund til at antage, at de indberettede oplysninger om overtrædelser var korrekte på tidspunktet for indberetningen og var omfattet af loven.

Ved bevidst indgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger, kan whistlebloweren risikere negative ansættelsesretlige sanktioner og/eller politianmeldelse. Allerede offentlige oplysninger, eller åbenbart grundløse oplysninger om overtrædelser, herunder ubegrundede rygter og sladder, er ikke omfattet af lovens beskyttelse mod repressalier.

Den berørte persons rettigheder

Whistleblowerenheden oplyser den medarbejder og andre personer, som er omtalt i en indberetning om rettigheder efter persondataforordningen (oplysningspligt). Orienteringen kan i særlige tilfælde undlades eller udskydes, hvis formålet med undersøgelsen ellers ville forspildes eller hvis orienteringen vil medføre en overtrædelse af tavshedspligten efter whistleblowerloven. Her orienteres medarbejderen så snart dette hensyn ikke længere er til stede.

Hvis undersøgelsen viser, at en ansat i Roskilde Kommune eller samarbejdspartner har begået alvorlige fejl eller forsømmelser, kan det have konsekvenser, fx i form af advarsel, afskedigelse eller ophævelse af kontrakt.

Medarbejdere, der bliver part i en afgørelsessag om fx opsigelse, opnår de almindelige forvaltningsretlige partsrettigheder som fx partsaktindsigt, partshøring og begrundelse. Dette gælder dog ikke oplysninger om whistleblowerens identitet eller oplysninger, hvorfra man kan udlede whistleblowerens identitet.

Offentlighed

En gang årligt skal whistleblowerenheden udarbejde en rapport om bl.a. antallet af modtagne indberetninger og status for disse i den pågældende periode.

Rapporten skal forelægges Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen til orientering og skal indeholde oplysninger om hvor mange indberetninger, der er afvist eller afsluttet, hvor mange der har været undersøgt af whistleblowerenheden, og hvor mange der har givet anledning til politianmeldelser. Rapporten skal indeholde en beskrivelse af de overordnede temaer for de indberetninger, der er modtaget og undersøgt i perioden.

Rapporten offentliggøres på kommunens hjemmeside.

Evaluering

Whistleblowerordningen evalueres i løbet af 6-12 måneder efter den 17. december 2021 med henblik på at vurdere om ordningen fungerer efter hensigten, eller der er behov for tilpasninger. Evalueringen gennemføres med udgangspunkt i de hidtidige erfaringer med ordningen, proceduren for modtagelse, håndtering og opfølgning af indberetninger.

Ikrafttræden

Denne procedurebeskrivelse træder i kraft den 17. december 2021.